

Po razpravi o Alžeriji pred Združenimi narodi

Ogroženi so temelji francoske moči v svetu

Kako nasititi 5 milijonov gladnih ust? - Kolonialno gospostvo
se mora spremeniti v enakopravno sodelovanje med narodi

Pretekli petek je glavna skupščina Združenih narodov zaključila v New Yorku razpravo o Alžeriji, na katero je več ko teden dni bila obrnjena pažnja vse mednarodne javnosti.

Francija je bila izpočetka odločno nasprotna, da se Organizacija združenih narodov sploh ukvarja z razmerami v tej deželi, češ da je Alžerija sestavni del Francije in da se zategadelj v to čisto notranjo francosko državno zadevo nima nihče pravice vtikati. V Parizu so sicer izjavljali, da bodo Arabci v Alžeriji dobili samoupravo, toda prej se morajo brezpogojno vdati in položiti orožje. Šele nato bo Francija z demokratično izvoljenimi predstavniki Alžerije začela pogajanja ter na demokratičen način rešila tudi to važno notranjepolitično vprašanje.

Alžirci pa obljubam Pariza po dosedanjih izkustvih, ki jih z njim imajo, niso verjeli in zaupali. Ker so hoteli dokazati, da tu ne gre za zgolj notranjo zadevo Francije, temveč

za mir in varnost severne Afrike, ki zanima tudi ostali svet, so prav med razpravo pred Združenimi narodi proglasili enotedensko splošno stavko, izvršili v deželi celo vrsto novih atentatov in njihovi partizanski oddelki so na vsej črti pomnožili in zaostriili svoje napade na redno francosko vojsko.

Tiste dni je v Alžeriji spet tekla kri v potokih. Prenekateri dom se je sesul v plamenih, stotine arabskih in francoskih otrok so postale sirote brez očeta in njihove družine so zgubile rednika.

Dejansko stanje v Alžeriji je danes tako, da so uporniške edince prešibke, da bi izgale Francoze iz dežele, francoska vojska pa nesposobna, da bi vstajo zadušila, čeprav je v zadnjih časih narasla na več ko pol milijona najmoderneje oboroženih mož. Borbe, ki trajajo že več let, postajajo čedalje bolj surove, neusmiljene in krvave, kakor se pač dogaja v vseh revolucijah in meščanskih vojnah.

di upira ter je pripravljen na vsak prevrat, samo da bi se odpravile obstoječe razmere.

PRENASELJENOST ALŽERIJE

Neuke arabske množice so prepričane, da so za vse pomanjkanje, v katerem morajo živeti, odgovorni Francozi. Oni so gospodarji v deželi in zato je njihova dolžnost, da zagotove prebivalstvu človeka dostojno življenje. Ti očitki so seve v veliki meri opravičeni. Lista socialnih krivic, ki se gode alžirskim Arabcem, je dolga in sega na najrazličnejša področja gospodarskega in političnega življenja.

Toda bede, s katero se muči Alžerija, vendarle niso (krivi samo Francozi. Zdravstvene razmere so se pod francosko upravo v Alžeriji tako zboljšale, da je prenehalo nekdanje množično umiranje otrok ter da se je prebivalstvo v zadnjih 20 letih več kot podvojilo! Osnovno vprašanje, ki je nastalo, je bilo in je še danes, kako nasititi 5 milijonov novih lačnih ust.

Alžerija je pa v pretežni večini pušinja in njena zemlja ne daje dovolj hrane prebivalstvu. Če bi Francija hotela razviti ondotno kmetijstvo, bi morala graditi razsežne in silno drage namakalne naprave ter trošiti v Alžeriji leto za letom na stotine milijard frankov, pa bi še ne mogla dostojno prehraniti prebivalstva. Da bi Alžircem zagotovila potreben zaslužek, bi morala deželo tudi širokopotezno industrializirati ter metati vanjo spet stotine in stotine milijard vsako leto. Gre za silne kapitale, ki bi jih tudi bogata Francija ne zmogla brez posojil iz inozemstva.

Vzroki skelečega nezadovoljstva

Od kod tolika upornost in nezadovoljnost Alžircev?

Na to vprašanje je že pred 8 leti odgovoril iznajditelj jedrne sile in največji učenjak našega časa Albert Einstein. V razgovoru, ki ga je tedaj imel s svetovno znanim socialnim delavcem francoskim duhovnikom Abbè Pierrom, je dejal, da svet lahko opravičeno trepeče pred strahotnimi učinki atomske bombe, toda človeštvo grozi v bodočnosti morda še hujša nevarnost.

»V teku enega pokolenja, in morda že v 10 ali 15 letih — je izjavil Einstein — ose utegne človeštvo kot celota znajti pred lakoto, ki bo prekosila vse, kar nam je znane iz stare zgodovine, in prišle bodo neizogibne posledice: plenitve, nemiri, revolucije. Ne resnične in životvorne revolucije, marveč rušilni prevrati, porajajoči se iz človekove jeze na sramotno usodo, ki mu je namenjena«.

Evropa, Združene države in druge napredne dežele na zapadu danes sicer ne vedo, kaj je glad, toda znati je treba, da je v letu 1956 živela polovica vseh ljudi na zemlji v stalni lakoti. To je ena glavnih sil, ki žene stotilijonske množice Azije in Afrike v upore in revolucije.

Lakota, je napisal Abbè Pierre, je tudi žalostna Alžerije: »Vedeti je namreč treba, čeprav od 1000 Francozov niti eden tega ne ve, da je Alžerija v zadnjih 20 letih narasla od

4 na 9 milijonov duš. Ogromna večina alžirskega prebivalstva nima pa danes za prehrano na razpolago niti 30.000 frankov na leto. Tako se glase uradne številke«.

In ko bi ne šlo za uradne podatke, bi ljudje res težko temu verjeli, kajti 30.000 frankov pomeni okrog 45.000 lir na leto ali 3.750 na mesec. Kako naj se človek s tem preživlja? Kdor je primoran tako živeti, brez prestanka gladije, in zato je človeško razumljivo, da se z vsemi močmi svoji uso-

Sodelovanje v svobodi in enakopravnosti

Mnogi Francozi so se spraševali, ali se te velike žrtve izplačajo. Kaj, ako se Alžerija lepega dne odtrže od Francije ter podržavi vsa tuja podjetja? Ves kapital bi bil čez noč izgubljen in vrh tega bi bili Francozi morda še izgnani iz dežele. Uporabimo raje silne denarje za modernizacijo in napredek gospodarstva v — Franciji sami.

Vsi ti pomisleki so pa iznenada zginili, ko so znanstveniki zadnji čas ugotovili, da krije puščava Sahara, meječa na Alžerijo, in ki je 14 krat večja od Francije, v svoji zemlji ogromna naravna bogastva.

V puščavi so strokovnjaki odkrili velika ležišča železa in bakra in tudi za atomsko dobo tako važne rude, kot sta na primer uran in titan. Razen tega so ugotovili boga-

te petrolejske vrelce in velike količine zemeljskega plina metana.

Že v 10 letih bi Francija lahko krila polovico svojih potreb po nafti iz lastnih ležišč v Sahari, pomnožila bi lahko za 50 odstotkov svojo železno rudo in za eno četrtino zaloge bakra. Ta odkritja so napolnila vso Francijo z velikim navdušenjem in vlila francoskemu narodu novo zaupanje v svojo bodočnost. Pred njegovimi očmi vstaja že slika gospodarsko neodvisne, spet cvetoče in mogočne domovine.

Ker pa vodi pot k bogastvom Sahare skozi Alžerijo, se Francija ne mara za nobeno ceno odpovedati tej afriški deželi. To tem manj, ker se je od l. 1830, odkar je prišla

NOVICE Z VSEGA SVETA

PO ODSTOPU ŠEPILOVA

Pretekli teden je svet presenetila novica, da je zunanji minister Sovjetske zveze Šepilov nenadoma odstopil. Za njegovega naslednika so imenovali Andreja Gromika, moža, ki je izšel iz šole pokojnega Stalina in Vjačeslava Molotova, medtem ko je Šepilov učence Nikite Hruščeva.

Iz tega mnogi sklepajo, da so se v vodstvu Sovjetske zveze stalinovci spet okrepili, vpliv Nikite Hruščeva pa zmanjšal. Politika Moskve bo po tem mnenju postala spet »trda in nepopustljiva« in sodelovanje z zapadom čedalje težavnejše.

Drugi spet sodijo, da vpliv Nikite Hruščeva s samim odstopom Šepilova ni oslabil, saj je Šepilov bil imenovan za tajnika O srednjega odbora stranke, ki edini odloča o vsej politiki Sovjetske zveze. Hruščev je do bil v Šepilovu dragocenega pomočnika.

Kaj se dejansko skriva za odstopom Dimitrije Šepilova, danes nihče na zapadu ne more natančno vedeti, treba je počakati, kako se bo politika Moskve v resnici razvijala.

Eno je pa gotovo: ministromanje Šepilova ni bilo ravno srečno. Za njegove dobe so izbruhnili nemiri na Poljskem in Madžarskem in se je spet sprožil ideološki spor z Jugoslavijo. Angleži in Francozi so se sicer morali umakniti iz Sueza, toda na Srednjem Vzhodu so na njihovo mesto stopili Amerikanci, ki so neprimerno močnejši in zato Moskvi mnogo nevarnejši kot Francozi in Angleži.

SEGNI V LONDONU

Ministrski predsednik Segni je prispel z zunanjim ministrom Martinom v London, da bi se udeležil pogajanj o ustanovitvi skupnega evropskega tržišča. K njemu naj bi v začetku pristopile samo države tako imenovane Premogovne in jeklarske skupnosti, to je Francija, Italija, Nemčija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg.

Težave so nastale, ker je Francija predlagala, naj se vključijo v skupno tržišče tudi njene afriške pokrajine Maroko, Tunizija in predvsem Alžerija.

Pri tem je zahtevala, naj ji ostale države pomagajo razviti in pospešiti gospodarski napredek teh dežel ter nositi ogromne stroške, ki jih z njimi ima. Kako težke naloge čakajo Francoze v Alžeriji zaradi neverjetno hitro množčnega se prebivalstva, je razvidno iz našega današnjega uvodnika. Tamkajšnje bede Francija ne more le iz lastnih sredstev odpraviti.

Za pomoč, ki bi ji nudile druge države, je pripravljena, jih pripustiti k skupnemu izkoriščanju naravnih bogastev Afrike. Severna Afrika naj bi postala v gospodarskem pogledu sestavni del Evrope.

Zastopnik Nemčije je v Londonu izjavil, da je njegova država sicer voljna darovati za napredek severne Afrike vsako leto precejšen znesek denarja, da pa noče biti udeležena pri skupni upravi, ker ne mara biti odgovorna za politiko Francije v onih krajih.

Tudi iz tega je razvidno, kako važno je, da Francija čimprej zadovoljivo uredi politični položaj v Alžeriji.

ŽIDJE SE NOČEJO VDATI

Judovska vlada še vedno noče ubogati Združenih narodov, ki so jo pozvali, naj umakne svoje čete z vsega egiptovskega ozemlja, kakor so storili Angleži in Francozi. Ostati hoče v pasu Gaze in ob zalivu Akabe vse dotlej, dokler ne dobi *določenih jamstev*, da bo Izrael mogel svobodno ploviti v zalivu ter da ga Egipt ne bo več vznemirjal s stalnimi vpadi partizanskih edinic.

Amerika je Židom obljubila na splošno pomoč, toda zahtevala, naj prej brezpogojno *izpraznijo z orožjem osvojeno tujo zemljo ter spoštujejo sklep Združenih narodov*.

Ker Judje ne ubogajo, bi jih po obstoječih predpisih morali Združeni narodi k temu prisiliti s kaznovalnimi ukrepi ali tako imenovanimi sankcijami.

Azijsko-afriške države se že pripravljajo, da predlagajo glavni skupščini v New Yorku, naj proglasi nad Izraelom splošni gospodarski bojkot. Kaj naj Amerika v tem primeru naredi?

Ker sloni vsa njena politika na načelih Združenih narodov, bi morala glasovati za sankcije zoper Jude. To tudi zavolje tega, da se ne zameri narodom v Aziji in Afriki, med katerimi se je njen ugled zadnje čase tako dvignil, da je že resno začel izpodrivati vpliv Sovjetske zveze.

Na drugi strani je pa treba vedeti, da so Judje v Ameriki zelo močni in vplivni. V svojih rokah imajo največje banke, industrijska podjetja in mnogo časnikov in njihovi možje sede na važnih mestih v Republikanski in Demokratični stranki. Ti se sedaj z vsemi silami upirajo, da bi Združeni narodi delali silo Izraelu.

Da bi našel izhod iz zagate, je včeraj Eisenhower sklical nujen sestanek voditeljev obeh parlamentarnih skupin v Washington.

AVSTRIJA NI ZADOVOLJNA

Italijanska vlada je pred kratkim, kot znano, odgovorila na spomenico Avstrije o položaju nemške manjšine na Južnem Tirolskem. Zdi se, da Dunaj z odgovorom ni zadovoljen. Rim je, kakor beremo v avstrijskem časopisju, po svoji navadi v nekaterih drobnih vprašanjih popustil, o drugih je obljubil, da jih bo polagoma rešil, najvažnejše zahteve Avstrije je pa — odklonil.

Italijanski odgovor bodo v Avstriji objavili v celoti in nato bo dunajska vlada povedala o njem svoje mnenje.

NOVA SOCIALNA OKROŽNICA

V Vatikanu pripravljajo novo okrožnico o socialnem vprašanju, ki naj bi dopolnila one Leona XIII. in Pija XI. Iziti bi morala še pred 25. avgustom, ko bo papež govoril delavcem vsega sveta. Za ta dan se pripravljata veliko romanje. V Rim bodo prišli predstavniki delavcev iz 80 dežel.

MORGAN PHILLIPSOVO MNENJE

Politiki v Italiji in inozemstvu preudarjajo, kako bo vplivalo na združevanje socialistov v eno skupno organizacijo dejstvo, da je Nenni pri volitvah v vodstvo svoje stranke ostal v veliki manjšini. Predsednik Socialistične Internacionale in tajnik angleške

Laburistične stranke Phillips je izrazil naslednje mnenje: »Če naj se doseže zedinjenje, bodo potrebna še dolga pogajanja. Vendar jaz sodim, da težave niso nepremagljive.

Od združenja socialistov je odvisna demokratska hodočnost Italije«.

NA POTI V RIM

Zvedeli smo, da bosta te dni odpotovala v Rim dr. Andrej Budal iz Trsta in dr. Mašera iz Gorice, ki so ju šolska sindikata in vse slovenske organizacije pooblastile, da sodelujeta pri sestavi osnutka zakona o ureditvi slovenskih šol v Italiji.

Za sodelovanje s Slovenci se je zavzel, kakor znano, sam minister prosvete Rossi.

JUGOSLOVANI SO ODKLONILI

Vodstvo boljševikov je sklicalo za mesec april zastopnike vseh komunističnih strank na sestanek v Prago. Na njem naj bi pretresali ideološke razlike, ki danes ločijo komuniste v svetu.

V Prago so povabili tudi Jugoslovane, a ti so vabilo takoj odklonili, češ da ne marajo na zborovanje, katero bi se spremenilo v nekako sodišče, razpravljajoče o pravilnosti ali zgrešenosti politike Jugoslavije.

Izmenjava misli in izkustev, so rekli v Beogradu, je koristna in potrebna, toda opravi naj se v dvoje, med Jugoslavijo in posamezno komunistično deželo ali stranko, ne pa na velikem, množičnem sestanku.

To je vzrok, da bo sestanek v Pragi bržkone odpadel.

DAREŽLJIVA DUŠA

Pred nekaj dnevi je umrla v Kaliforniji kneginja Laura Orsini, po rodu iz Rima. Pokojnica je imela velikanska posestva tudi v Italiji in na njih mnogo kmetov in uslužbencev. Vsakemu izmed njih je v oporoki darovala po 3 milijone lir. Med bogataši ni mnogo tako socialno čutečih značajev.

KRALJICA ELIZABETA IN NJEN SOPROG

Svetovno časopisje je začelo šušljati, da v zakonu Elizabete II s Filipom nekaj ni več v redu. Na to so sklepali že po tem, da je vojvoda Edinburški že od 15. oktobra zdoma in da ni niti božičnih praznikov obhajal v krogu družine. Nad 4 mesece je bil na »uradnem morskem potovanju«.

Sedaj je prišlo na dan, v čem je stvar. Na angleškem dvoru je bil v službi pribočnik Mihael Parker, ki je bil tesen Filipov prijatelj iz mladih nog. Mož je bil zelo razposajen in kaj živahne narave: v svoji norčavosti se je spustil večkrat celo v roko borbo s kakim tovarišem.

Filip se je pri takih norčijah smejal in zabaval, kraljica pa ni bila navdušena, a je potrpekla. Tedaj se je pa zgodilo nekaj, česar Elizabeta ni mogla več prenesti: Parker se je zaljubil v neko Marijano Foulkes ter se ločil od žene. Razporočenca so na dvoru takoj odpustili iz službe in vse posredovanje vojvode Edinburškega ni nič pomagalo. Zmagala je kraljičina volja.

Jeznega Filipa so pa poslali na potovanje, da se pomiri ter spremeni svoje mišljenje. Sedaj se je vrnil in srečal z Elizabeto na Portugalskem, od koder se bosta po uradnem obisku vrnila pomirjena v London.

NOVICE

SLOVENCİ IN HRVATI V AVSTRIJI

Vrhovno sodišče avstrijske republike je izdalo odlok, ki dovoljuje pripadnikom slovenske in hrvatske manjšine na Koroškem, Štajerskem in Gradiščanskem, da se na odložitnih sodiščih in ostalih uradih smejo svobodno posluževati svojega materinega jezika.

Kdaj bo vrhovno sodišče Italije priznalo enako pravico Slovincem naših krajev? Saj jim po ustavi republike, po mirovni pogodbi in londonskem sporazumu nesporno pritiče! Zdi se, da se naši nacionalisti, posebno oni v Trstu, Gorici in Vidmu, niso še povzpeli do tolike stopnje kulture, da bi privoščili slovenskim sodržavljanom jezikovno enakovrednost.

DALJAVE SE KRČIJO

V Ameriki ustanavljajo letalske družbe, katere bodo prevažale potnike skozi višine, kjer ni več zraka. Prednost takega prometa, ki se bo opravljal na raketni pogon, je dvojna: najprej bo vožnja neprimerno hitrejša. Razdaljo, kot je na primer Dunaj-Rim, boš premagal v 45 minutah. Razen tega je promet v takih višinah varnejši. Ne bo se več zgodilo, kakor danes beremo, da letalo trešči v boke gorã.

OBLETNICA KLOBASE

Letos je minilo 150 let, odkar je mesar Jurij Lahner, doma iz Frankfurta, prišel na misel tako imenovane »dunajske klobase« ali hrenovke, ki so jo po Lahnerjevem rojstnem mestu nazivali tudi »frankfurterico«. Svoje izdelke je moč prodajal iz vročih kotlov po dunajskih ulicah v polnočnih urah, ko so se ponočnjaki vračali domov ter si želeli, preden ležejo, še majhen prigrizek.

Ko so ljudje zvedeli, da jedo hrenovke tudi na cesarskem dvoru, je klobasa zaslovela po vsem svetu. V Ameriki jo imenujejo »hot dog« ter je pojedjo dnevno po en milijon parov.

ŽENIN IN NEVESTA

V Johannesburgu v Južni Afriki živi trda korenina 105-letni Ivan King. Ko se je oni dan prehladil in so ga spravili v bolnišnico, se je ondi zagledal v Faniko Evcell in jo »vprašal za roko«. Sramežljiva nevesta pa ni hotela povedati, koliko je stara. Šele kasneje je prišlo na dan, da je tudi njej odbilo že 67 pomladi.

Velika tolažba za vse one med nami, ki se ne morejo odločiti, da bi stopili v zakon; saj imajo še dovolj časa na razpolago!

GOVOREČA URA

V kraju Carmine blizu Katanije so namestili v stolpu prvo govorečo uro na svetu. Domači radiotehnik Paturso je zvezal cerkveno uro z gramofonom na 4 zvočnike. Ko udari ura, se plošča zavrti in razglasi čas s človeškim glasom. Za nameček še nekaj zapoje.

SREČANJE NA SEVERNEM TEČAJU

Dne 24. februarja bodo odprli redno letalsko progo, ki bo vezala Evropo preko severnega tečaja z vzhodno Azijo v 30 urah. Od tu pojde pot skozi južnoazijske dežele in Evropo nazaj v Skandinavijo. Tega prvega poleta okoli zemlje se bodo udeležili tudi skandinavski ministri in učenjaki.

Istega dne se vzdigne letalo na Japonskem v nasprotni smeri proti Skandinaviji. Vanj bodo stopili razni državniki iz Indije, Pakistana, Burme, Filipin in Indonezije ter brat japonskega cesarja Hirohita z ženo.

Zrakoplova se bosta srečala natančno nad večnim ledom severnega tečaja, od koder bodo dali svetu skupno izjavo.

ZIMA

PSA V VSEMIRJU

Pretekli teden so s posebnim raketnim izstrelkom prvič pognali v vsemirje ali stratosfero živa bitja. Ker niso mogli vedeti, kako se bo poskus obnesel, niso pritrtili na izstrelak ljudi, ampak dva psa. Dali so ju v zaprto stekleno skrinjo s potrebnim kisikom,

fotografskimi in drugimi pripravami ter zagнали v višino 110 tisoč metrov. Tu se je odprlo padalo in spustilo po triurnem izletu v vsemirju oba psa povsem nepoškodovana zopet na zemljo. Znanstveniki so s tem dognali, kako vplivajo kozmični žarki in druge višinske posebnosti na živa bitja.

Prihodnjič bodo pognali v vsemirje bržkone že ljudi, ki imajo za tako potovanje dovolj poguma.

SAMOSTOJNA ŠKOFIJA

Sv. stolica namerava, kakor beremo, ustanoviti za Južno Tirolsko posebno škofijo, tako da bi noben del nemške manjšine ne bil več podrejen italijanskemu škofu v Trentu. Gre za zahtevo, za katero se manjšina zavzema že tri desetletja.

Tej želji bo pa Vatikan ugodil šele tedaj, ko bo med Avstrijo in Italijo dokončno poravnani spor zastan Južnega Tirola, ker noče vzbujati vtisa, da hoče kakorkoli vplivati na politične odnose med sosednjima državama.

UMETNIK NA GOSLI

V španski prestolnici Madridu se je zbrala družba premetenih tičev, ki so med opoldanskim odmorom kradli po trgovinah. Da bi nemoteno opravili svoj posel, so postavljali pred trgovino posebno stražo, berača z violino, ki je mimoidočim igral vesele poskočnice. Če so se bližali policisti, je pa moč začel iznenada svirati otožne in žalostne pesmi. To je bilo opozorilo, da so se tatinski tovariši poskrili in zginili kot kafra. Sedaj jih je policija končno zgrabila.

Ogroženi so temelji francoske moči v svetu

(Nadaljevanje s 1. strani)

Alžerija pod njeno oblast, tu stalno naselilo približno za 1 milijon in 200 tisoč Francozov. Tega mnenja so vse francoske stranke in vse so prepričane, da je treba homatijam v Alžeriji čimprej napraviti konec. Nazori so deljeni le glede vprašanja, kako naj se to doseže.

Nacionalisti zahtevajo, naj Francija najprej prisili Alžirce z vojaško silo k pokorščini, češ da se bodo razmere zatem že nekako uredile. Na vsak način je pa treba preprečiti, da bi se inozemstvo ali Združeni narodi mešali v alžirske zadeve.

Sličenega mišljenja je bila tudi pariška vlada, a je v tem pogledu doživela očiten neuspeh: kljub ljutim borbam, ki jih njena polmilijonska vojska vodi že eno leto v Afriki, se ji ni posrečilo niti ukrotiti vstaje niti preprečiti razprave o Alžeriji pred Združenimi narodi. Spet se je izkazalo, da se zapletena politična vprašanja ne dajo reševati zgolj z nasiljem.

Edini uspeh Molletove vlade je v tem, da glavna skupščina Združenih narodov pretekli petek ni Francije pred vsem svetom obsodila, temveč jo je z enoglasnim sklepom samo pozvala, naj alžirsko vprašanje čimprej na demokratičen in pravilen način reši. Gre za pomemben politični opomin, ki bi ga v Parizu ne smeli preslišati.

Kako bo Francija izkoristila čas, ki ji še preostaja, da pošteno uredi razmere v Alžeriji?

Človek navadne pameti, ki pri stvari sam ni udeležen, bi sodil, da Francija ne stoji

pred nerešljivo nalogo: alžirskemu prebivalstvu naj prizna pravico, da samo odloča a usodi svoje domačije ter si ustanovi, če hoče, tudi lastno državo, kakor so storili Angleži z mnogimi deželami v tako imenovani Britanski skupnosti narodov (Commonwealthu). Obenem naj ponudi Alžeriji vsestransko gospodarsko in politično pomoč ter trajno zvezo s Francijo na podlagi resnične in popolne enakopravnosti.

Alžircem bi že lastna korist naravnost narokovala, da tako rešitev z veseljem sprejmejo. Od kod naj namreč oni sami vzamejo strokovnjake, da deželo gospodarsko razvijejo, od kod ogromne kapitale za industrijo, ki naj nasiti 5 milijonov novih gladnih ust? Te velikopotezne spremembe lahko izvrši le velesila, kot je Francija, in še ta samo s pomočjo inozemstva. Če bi storila tako velikopotezno delo v Alžeriji, bi ji bili tamkajšnji Arabci večno hvaležni, tako da bi nobena sila na svetu ne mogla več ločiti Alžircev od njihovih francoskih prijateljev in zaveznikov.

Da se to lahko uresniči, je pa potrebna nesebičnost. Francozi se morajo odpovedati slehernemu izkoriščanju arabskih domačinov, priznati jih morajo za enakovredne ljudi in spremeniti sedanje kolonialno gospodarstvo v svobodno in enakopravno sodelovanje. Od teh predvsem moralnih sil je torej odvisno, ali bodo Francozi v severni Afriki imeli še vodilno vlogo in s tem zagotovili svoji domovini gospodarsko neodvisnost in blaginjo, ali pa sami narušili temelje svoji dosežani moči v svetu.

Dopisi v Tržaškega

TRŽAŠKI POKRAJINSKI SVET

V ponedeljek zvečer je tržaški pokrajinski svet z večino glasov sprejel proračun za leto 1957, ki predvideva 1 milijardo 54 milijonov lir dohodkov in 1 milijardo 949 milijonov izdatkov. Primankljaj znaša torej 895 milijonov. Za proračun so glasovale vse vladne stranke, medtem ko se je opozicija (komunisti in misovci) glasovanja vzdržala.

Za tržaške Slovence je prav gotovo važna izjava predsednika Gregorettija o slovenskem šolstvu in o stanju nekaterih slovenskih šolskih zavodov. »Na tem ozemlju«, je dejal prof. Gregoretti, »se srečujeta dva naroda z različnima kulturama. Potem ko sta preizkusila nacionalizem, morata ta naroda živeti drug poleg drugega v spoštovanju pravice in svobode. Tudi za šolstvo velja za nas znano načelo, da je treba dati vsakomur svoje«. Govornik je nato izjavil, da so prostori slovenske realne in klasične gimnazije v ul. Lazzaretto Vecchio za pouk povsem neprimerni in da je pokrajinska uprava že posredovala pri vladnem komisariatu, naj bi oba zavoda preselili v novo poslopje. Za Trgovsko akademijo pri Sv. Ivanu je predsednik priznal, da ji manjkajo primerna učila. Za potrebe slovenskih srednjih šol je pokrajinska uprava zatem določila 11 milijonov lir.

Tržaški Slovenci pozdravljamo odkrite in poštene besede prof. Gregorettija! Vendar se ne moremo strinjati z njegovim predlogom, naj bi se vse naše srednje šole preselile k Sv. Ivanu, kjer bi bilo zato potrebno tamkajšnje šolsko poslopje zvišati za eno nadstropje. V predlogu vidimo poskus, da se Slovenci izrinejo iz središča mesta, kar bi bila za nas groba diskriminacija, ki bi občutno škodovala vsem dijakom s podeželja.

ZA DEŽELNO AVTONOMIJO

Pretekli petek se je v Trstu prvič sestala komisija, ki ima nalogo, da skupno z ostalima pokrajinama prouči in sestavi osnutek statuta za bodočo avtonomno deželo Furlanijo-Julijsko krajino. Komisiji načeljuje predsednik pokrajinske uprave Gregoretti in jo sestavljajo predstavniki pokrajine, občine ter razni strokovnjaki.

V uvodnem govoru je prof. Gregoretti poudaril, da bo morala komisija premostiti mnogo težav, preden se bodo prebivalci treh prizadetih pokrajin bratsko združili v novi samoupravni edinici.

Kakor je znano, so videmski demokrščanski prvaki pred tedni izglasovali resolucijo, v kateri pozivajo svoje poslance, naj čimprej predložijo parlamentu osnutek statuta za avtonomno deželo. Po tem predlogu bi videmska pokrajina dobila največ zastopnikov v deželni zboru in bi Videm obenem postal sedež nove dežele. Temu se pa krčevito upirajo Tržačani, ki zahtevajo, naj bodo vse tri pokrajine zastopane v deželni zboru z enakim številom predstavnikov in naj postane Trst glavno mesto avtonomne dežele. Videmska pokrajina — pravijo — šteje sicer 801.606 prebivalcev, medtem ko jih ima Tržaška le 305.385, vendar so Tržačani leta 1956 plačali 25,5 milijard davkov, medtem ko so videmski Furlani v istem letu plačali le 18,5 milijard.

Vse kaže, da bo pretklo precej časa, preden bo parlament poklical v življenje novo samoupravno edinico.

NABREŽINA

Na zadnji seji občinskega sveta, ki je bila pretekli petek, so svetovalci po daljši razpravi sprejeli proračun za leto 1957. Kakor smo že poročali, izkazuje proračun nekaj nad 41 milijonov dohodkov in 74 milijonov rednih ter 16 milijonov izrednih izdatkov. Primankljaj, ki naj bi ga krila država, znaša 50 in pol milijona lir.

Odbornik za finance je pred obrazložitvijo posameznih postavk, nanašajočih se na izdatke, poudaril, da predvideva proračun nad 11 milijonov popolnoma novih izdatkov. Poleg 3 in pol milijona stroškov za opremo novih šolskih poslopij v Nabrežini in Sosljanu je občina zaradi zakona o poenotenju plač dolžna plačati uslužbencem nad 1 milijon zaostankov ter okrog 2 milijona lir poviška na plačah. Ker je lansko leto občinski tajnik v službi napredoval, so vsi uslužbenci, sklicujoč se na določen zakon, postavili zahtevo, da se tudi njim zviša plača, kar bo občino stalo okrog 4 milijone letno. O zadevi pa bo dokončno sklepala prefektura.

V razpravo so posegli razni svetovalci, vendar se predlog proračuna ni bistveno spremenil. Za proračun so glasovali vsi svetovalci razen g. Casellija z manjšinske liste, ki se je glasovanja vzdržal.

DEVIN

V predzadnji številki Novega lista je neki A. L. v dopisu iz Devina napisal, da bi bilo nujno potrebno zgraditi novo cesto v devinski poti. Pot naj bi šla od policijske kasarne do predzadnjega ovinka nad pristaniščem.

Ne vem, iz katerih razlogov je dopisnik pravzaprav postavil ta predlog, saj je tudi površnemu poznavalcu naših razmer jasno, da bi bila nova cesta v znatno škodo vsej vasi. Če bi zgradili to pot, bi večji del tujcev Devina sploh ne »povohale«. Prišli bi na kopače in po lepi ter krajši cesti izven vasi odšli domov. Je to v korist tujskemu prometu? Mislím, da ni. Namen tujskega prometa ni samo v tem, da privablja v določen kraj čimveč ljudi, temveč da jih tudi v dotičnem kraju dalj časa zadrži, kajti le na ta način je gost prisiljen trošiti denar.

Ne glede na to, je gotovo, da bi vsi gostinski obrati v vasi zaradi nove ceste trpeli občutno škodo, kar ni pravično. Zato upam, da bodo oblastva omenjeni predlog odbila ter raje kaj koristnega ukrenila za dvig turizma v Devinu. V prvi vrsti je nujno potrebno izpopolniti greznične naprave.

Bralec

PRAPROT

Na eni zadnjih sej občinskega sveta je svetovalec Šušteršič opozoril upravni odbor, da bi bilo nujno potrebno čimprej vsaj za silo popraviti nekatere poljske poti v Praproto. Dogaja se namreč, da kmetovalci sploh ne morejo z vozovi po drva v gozdove in tudi ne nemoteno opravljati nekaterih poljskih del. Poti so v takem stanju, ker so jih pred leti pokvarili Amerikanci, ki so tu imeli vojaške vaje. Po odhodu zaveznikov je občina

prejela odškodnino, a poti so ostale nepopravljene.

Vaščani se strinjamo z zahtevami domačega svetovalca in upamo, da jih bo občina sprejela. Dovolj je, da nekaj delavcev odstrani večje kamne in zravna nekaj jam na poteh.

V soboto zvečer je 21-letni domačin Alojz Kante z lambreto tresčil na obmejnem bloku pri Šempolaju v zapornice in se laže ranil. Prepeljali so ga v tržaško bolnico, kjer se bo moral zdraviti dober teden. Pravijo, da je prišlo do nesreče, ker je fant nekoliko preveč pogledal v kozarec.

JEZERO

Po dolgem času moramo danes sporočiti veselo vest, da bo naša vasica v kratkem dobila toliko zaželeno in večkrat obljubljeno zdravo pitno vodo. Pred nekaj dnevi so namreč delavci pričeli kopati jarek, koder pojdejo vodovodne cevi. Kakor je znano, bo naša vas dobila vodo z Bazovice, kjer so se tudi pričela prva dela. Ker gre za precejšnjo razdaljo, bo gradnja vodovoda trajala nekaj mesecev, vendar upamo, da bodo vsa dela zaključena pred poletjem.

Vaščani smo globoko hvaležni vsem, ki so se zavzeli za to krvavo potrebo predolgo zanemarjenega in zapostavljenega Jezera, posebno pa še Novemu listu, ki se je prvi pred vso javnostjo začel boriti za naš vodovod.

MILJE

Odbor za dvig tujskega prometa bo s sodelovanjem miljske občine tudi letos priredil mimohod pustnih mask in alegoričnih vozov. Prireditev, ki je pretekla leta privabila v Milje desetstisoče ljudi, bo v nedeljo, 3. marca. Najlepšim maskam in vozovom bo posebna komisija podelila nagrade za skupno vsoto 370 tisoč lir. Prva nagrada znaša 100 tisoč lir.

MAVHINJE

Med razpravo o neki postavki za javna dela je svetovalec Pipan na eni zadnjih sej občinskega sveta opozoril na nekatere potrebe naše vasi, ki zahtevajo čimprejšnjo rešitev. Že več kot eno leto je n. pr. povsem neuporabno napajališče ob vhodu v vas, ki ga pa naši kmetovalci nujno potrebujejo za svojo živino. Ker se bliža pomlad, je svetovalec Pipan naprosil občinsko upravo, naj se pozanima, da bo asfaltiran vaški trg, ki so ga pri zadnjih delih iz nerazumljivih razlogov zapostavili. Prav tako bi bilo treba izpopolniti javno razsvetljava.

K pripombam našega svetovalca nimamo kaj pripomniti. Občinsko upravo pa opozarjamo, naj vendar poskrbi, da se vsaj tu pa tam temeljito počistijo vaše poti.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALISCE ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

V soboto, 23. febr., ob 20.30 in
v nedeljo, 24. febr., ob 16.30 na KONTOVELU

John Patrick

»VROČA KRI«

V soboto, 23. febr., ob 20.30 v SV. KRIZU;
v nedeljo, 24. febr., ob 16.30 na OPCINAH

Renato Lelli

»NA NOČNIH POTEH«

V ponedeljek, 25. febr., ob 20.30
V DVORANI NA STADIONU »PRVI MAJ«
Vrdelska cesta 7

III. GLEDALISKI PONEDELJEK

V četrtek, 28. febr., ob 17.30
V DVORANI NA STADIONU »PRVI MAJ«

premiera mladinske igre

»SREBRNA LILJA«

Sptsal Hans Filtz

— Dopisi iz Goriške —

GORIŠKI MESTNI SVET

V torek je bila redna seja goriškega mestnega sveta. Voditelji političnih skupin so po županovem pozdravnem govoru podali programske izjave svojih strank. V imenu socialnih demokratov je spregovoril prof. Zucalli. Izjavil je, da današnji upravni odbor ima zaupanje le slabe polovice svetovalcev in da mora zato računati na opozicijo. Potem ko je obtožil odbor, da ne spoštuje sklepov občinskega sveta, se je obrnil na mlade, levo usmerjene demokršćanske svetovalce in jim ponudil vsestransko sodelovanje socialnih demokratov. Župan Bernardis je govornika večkrat prekinil in, ker se je čutil osebno prizadetega, je pozval svetovalca, naj se morebitni osebni spori razčisti izven sejne dvorane.

Nato je svetovalce pozdravil v slovenščini dr. Sfiligoj, ki pa zaradi protestov monarhista Pedronija in župana ni mogel zaključiti svojega govora. Župan je dr. Sfiligoju odvzel besedo, češ da pravilnik občinskih odločitev dovoljuje le rabo laškega jezika. Slovenski svetovalec je nato v italijanščini izjavil, da bo njegova skupina vložila resolucijo, v kateri bo zahtevala, naj se ta člen pravilnika spremeni. Govornik je nato obljubil sodelovanje svoje skupine pri delu za dobrobit mesta ter poudaril, da se bo predvsem zavzemal za ustanovitev avtonomne dežele s posebnim statutom.

Slovenski svetovalec Rudi Bratuž je najprej v italijanščini pozdravil občinski svet ter obljubil, da bo kakor vselej tudi v naslednjih 4 letih plodno deloval v korist vseh občanov.

Nato je g. Bratuž izjavil, da ne pripada nobeni stranki, da ni zatajil svoje katoliške vere in da je zaveden Slovenec, ki želi združenje vseh Slovencev v Italiji. Govornik je nato poudaril, da želi sodelovati z vsemi svetovalci, ki so pripravljene podpreti pravične zahteve slovenske manjšine.

Svoj govor je g. Bratuž hotel zaključiti v slovenščini, a so ga nekateri prenapeteži takoj prekinili. Pozneje smo zvedeli, da je govornik nameraval pozdraviti svoje volivce.

Po nastopu še nekaterih svetovalcev je občinski svet soglasno odobril nekaj sklepov upravnega odbora.

IZ ŠTANDREŽA

Že nekajkrat smo v Novem listu poročali, kako je zavod za gradnjo ljudskih hiš poseben pozoren na Štandrež.

Danes moramo poročati, da namerava zgraditi med železnico in ul. Del Carso kar celo stanovanjsko naselje. Sezidali naj bi 24 poslopij, med katerimi eno sedemnadstropno. Zgraditi mislijo 128 stanovanj, trgovine, otroški vrtec in javno garažo za 20 avtomobilov ter 40 motornih vozil. Stroški bodo, kakor kaže, znašali 500 milijonov lir.

Očitno je, da ne gre tu le za skrb brezdomcem, marveč da se za to gorečnostjo skriva tudi zelo nesocialni in malo človekoljubni cilj raznarodovanja Slovencev. To ni prav nič čudno, saj je na čelu imenovanega zavoda naš velik prijatelj fašist inženir Caceese, ki nas je spravil ob mogočno Zadržno zvezo, ko je bil fašistovski federalni tajnik.

SOVODNJE

Sovodenjci smo se zelo razveselili dežja v preteklem tednu. Saj so bili že vsi vodnjaki skoraj suhi. Če bi v zadnjih dneh ne bilo deževalo, bi se morala naša občinska uprava obrniti na goriško županstvo in tamkajšnje gasilce, da bi nam vsaj za skrajno potrebo pripeljali vode.

Dež nas pa je, hvala Bogu, rešil skrbi in tudi stroškov.

Zvedeli smo, da je ministrstvo odbilo prošnjo občine za dolgoročno posojilo, s katerim bi asfaltirali cesto od Gorice skozi Sovodnje in Rubije do Gabrij. Vlada trdi, da je občina prošnjo vložila prepozno. Sedaj bo treba iskati drugih poti, da se to vprašanje ugodno reši. Mnenja smo, da ne more majhna občina naložiti svojim davkoplačevalcem tako velikega bremena. Vprašanje bi morala rešiti država ali pokrajina.

OBVESTILO

V današnji številki prilagamo položnice za naše naročnike iz Goriške.

Prosimo, da jih izpolnijo ter nesejo na poštni urad!

Uprava

ODLIKOVANJE GORIŠKE VISOKOŠOLKE

Pred nekaj dnevi so v Ljubljani razdelili, kakor smo že poročali, Prešernove nagrade. Med nagrajenci so tudi študentje in to je hvala vredno dejanje, saj jih vzpodbuja k vestnemu študiju. Če bi naša manjšina imela Narodni svet, bi tudi ta razpisal podobne nagrade za študente v zamejstvu. Vsakdo mora priznati, da bi to bilo zelo potrebno in koristno, kajti premnogi starši tožijo, da nekateri naši visokošolci prepočasi in premalo študirajo.

Upravni odbor Prešernovega sklada je podelil letošnje nagrade za najboljše naloge kar 41 visokošolcem. Med nagrajenci je tudi slušateljica tehnične fakultete, Marija Močnik, hčerka g. Humberta Močnika, profesorja na slovenski strokovni šoli v Gorici.

Pridnemu dekletu iz srca čestitamo.

IZ PODGORE

Še je živ v starejših ljudeh oni strašni dan pred 20 leti, ko je v prostorih sedanje zadruge jestvin zločinska roka zastrupila podgorskega organista in skladatelja Lojzeta Bratuža.

S samokresom so ga prisilili, da izpije kozarec strojnega olja, ki je pomenil za Bratuža — smrt!

Starejši pevci vedo še povedati, kako so ravno na večer njegove smrti zapeli Lojzetu njegove »Kraguljčke« pred bolnišnico pri Rdeči hiši, kjer je revež ležal. Kakor tatovi so se prilazili pod okno in tam prav tiho odpeli, Gigi jih je slišal in spoznal: »Moji fantje, moji dobri fantje, zadnji mi pošilja jo pozdrav!« Prinesli so mu ga v imenu vsega slovenskega ljudstva, ki je trepetalo za njegovo usodo. Lojze je medtem umiral.

Iznenada so se pevci morali prav hitro oddaljiti, zroč z rosnimi očmi v razsvetljeno okno. Prav tedaj je namreč presekal nočno tišino ropotanje motorjev in avtomobilov bližajočih se črnosrajčnikov. Kakor zločinci so se morali slovenski pevci razkropiti ter se poskriti po okoliških njivah, iz katerih so se dvignili šele, ko so zvezde ugašale in se je prikazala zarja. Nato so se zbrali na dogovorjenem kraju z žalostjo v srcu.

Na vse to smo mislili, ko smo se udeležili nedavne svečanosti na Placuti ter se spominjali na moža, ki bo ostal za vse čase našemu narodu svetel zgled požrtvovalnosti, ljubezni in junaštva.

ŽALOSTNA VEST

V soboto popoldne se je v Gorici bliskoma razširila vest, da je v mariborski bolnici umrl vsem tukajšnjim Slovincem dobro znani zdravnik dr. Lojze Simoniti.

Pokojnik je več let služboval v Gorici. Zaradi boleznih se je šel nekaj časa zdraviti na Dunaj, zatem je bil nekaj let zdravnik na Golniku, pozneje pa je postal primarij Splošne bolnice v Slovenjem Gradcu. Pretekli teden se je hudo ponesrečil na avtomobilski vožnji iz Slovenjega Gradca v Maribor. Zaradi pretežkih poškodb je umrl v tamkajšnji bolnici.

Dr. Lojze Simoniti je bil mož blagega in plemenitega značaja, dober in vnet javni prosvetni delavec. Ves čas svojega zrelega življenja se je živahno udeleževal kulturnega dela na Goriškem in Štajerskem; bil je zlasti odličen predavatelj.

Pokopali so ga v torek v Slovenjem Gradcu. Plemenitemu pokojniku naj sveti večna luč in dobri Bog naj mu bo bogat plačnik.

Njegovi užaloščeni družini, gospe vdovi Cveti, sinovom dr. Juriju, Mitju in Primožu ter hčerki Marjetici, materi Katarini in preostalom sorodnikom naše iskreno in globoko sožalje, kateremu se pridružuje tudi uredništvo Novega lista.

SMRT SLOVENSKEGA UMETNIKA

Pred nekaj dnevi je umrl v Ljubljani akademski slikar Milan Klemenčič, ki se je rodil v Solkanu. Dolgo let je služboval kot državni uradnik v Boveu, nato pa v Ajdovščini. Po prvi svetovni vojni se je pa stalno naselil v Ljubljani in se v glavnem posvetil lutkovnemu gledališču, ki ga je začel gojiti že v Ajdovščini. Če se je ta umetnost med Slovenci tako odlično razvila in se priljubila mlademu ter tudi odraslemu svetu, gre zasluga v prvi vrsti tihemu, a zato vztrajnemu in nesebičnemu pokojniku. Slovenski kulturni svet ga bo ohranil v trajnem in hvaležnem spominu.

Naj mu sveti večna luč! Njegovi užaloščeni družini in sorodnikom izrekamo srčno sožalje, kateremu se pridružuje tudi uredništvo Novega lista.

NENADNA SMRT

V noči med torkom in sredo je v Gorici iznenada umrl za srčno kapjo 58-letni industrialec Jože Jakil. Pokojnik je bil sin Andreja Jakila, ki se je iz revnih začetkov povzpел s svojo nadarjenostjo in podjetnostjo na položaj vodilnega slovenskega industrijskega podjetnika. Njegov sin Jože je bil vse življenje narodno zaveden Slovenec. Naj v miru počiva v ljubljani domači zemlji. Njegovi ženi in vsem sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

PODBONESEC

Podbonesec je hribovita obmejna občina v gornjem delu Nadiške doline med Matajurjem in Ivancem. V njej je 55 večjih in manjših vasi, ki štejejo skupno 3686 duš. Razen Črnega vrha in Bročane so vse vasice povezane z dolino, ker so jim po vojni zgradili ceste.

Bročana ima le 20 prebivalcev in leži visoko pod hribom Sv. Kocijana nad Briščami. Tudi za to vas sedaj gradijo ceste, in sicer iz Zajcev pri Roncu.

Črni vrh je največja vas v občini in ima skoraj 600 prebivalcev. Leži na rebri skalovitega Vogla, 725 m nad morjem in nad velikim prepadom pri Stupici. Po prizadevanju senatorja Pelizza bo tudi ta vas v kratkem povezana z dolino. Doslej so ljudje imeli ceste le do Kala, sedaj jo pa od tu grade proti Črnemu vrhu, ki je oddaljen 5 km. Za ta dela je nakazanih nad 30 milijonov. V Črnem vrhu zidajo tudi nepotrebno mlekarino, ki bo stala več milijonov. Tudi za to delo bo vlada po prizadevanju senatorja Pelizza plačala polovico stroškov. V vasi žive ljudje izključno od živinoreje, zato bo mlekarina v veliko pomoč revnim družinam.

Gradnja cest, vodovodov, otroških vrteev itd. bi morala zboljšati življenjske pogoje prebivalcev ter zaustaviti čedalje večje izseljevanje. Zgodilo se je pa nasprotno! Kljub velikim prispevkom, ki jih daje vlada, so si namreč občine zaradi novih cest, vodovodov, šol itd. nagrmadile tako velike dolge, da so prisiljene nalagati ljudem naravnost neznosne davke. Letos so davke še povišali za skoraj 100%, kar povzroča veliko godrnjanje in nevoljo. Zemlja v hribih ne daje toliko pridelka, kolikor zadostuje za plačevanje davkov. Zato ne preostane drugega, kot da

se ljudje izselijo kamorkoli: v Francijo, Švico, Belgijo itd. Na spomlad bodo naše vasi zapustili vsi dela zmožni ljudje. Posledica tega je, da je pri nas vedno več neobdelanega polja.

Tu se pa dogaja še nekaj drugega. Čudno se sliši, vendar je res, da iz naših vasi vozijo tovornike gnoja v Furlanijo, kjer ga prodajajo. To pa zaradi tega, ker se mladina ne mara več pečati s kmetijstvom. Mladi rod pravi, da se ne spleča garati od zore do mraka, da boš pozneje kljub temu stradal.

Le vlada bi mogla, če ji je res pri srcu obmejno ljudstvo, zboljšati današnji neznosni položaj. To bi lahko naredila s tem, da bi vzela nase vse dolge občine ter oprostila ljudi vseh davkov. Podbonesec je ena najrevnejših občin čedadskega okraja, ima pa največje davke.

IZ KLODIČA

Pred nekaj tedni je v Topolovem umrla 68-letna vdova Marjana Černet, mati ondotnega župnika. Njen pogreb je dokazal, kako je bila spoštovana in kako velik ugled uživa njen sin ne le v domači fari, temveč v vsej okolici. Na zadnji poti jo je spremljalo 15 duhovnikov in toliko ljudstva, kolikor ga v Topolovem ni še nikdar bilo. Pogreba so se udeležili tudi župan in odborniki.

Gospodu župniku, ki že 17 let pastiruje v tej revni župniji pod Kolovratom, naj bo v tolažbo splošno sočustvovanje našega ljudstva. Pokojnici naj da Bog nebeško veselje! Gospodu Černetu izražamo globoko sožalje.

GORENJI BRNAS

Dne 9. t. m. sta v Gorenjem Brnasu praznovala 50-letnico poroke posestnik Evgen Blazutič in njegova gospa Marija. Za to priliko je bila vas okrašena s slavaloki in so številni vaščani spremljali »zlate« novice k

sv. maši, ki jo je daroval njun sin g. Fortunat Blazutič, župnik na Srednjem. Na domu so jima pripravili »zlate ojceta« s štruklji in gubancami. Slavja se je udeležila skoraj vsa vas.

Slavljenca sta imela tri sinove in vsi so duhovniki. Prvi je župnik, drugi redovnik v Italiji, tretji pa misijonar v Siamu v Aziji. Srečnim staršem iskreno čestitamo in jima želimo, da bi dočakala še biserno poroko!

IZ RAJBLJA

Pred časom se je v našem rudniku pripetilo več nesreč, med njimi tudi ena smrtna. Delavstvo je zelo ogorčeno, ker se ravnateljstvo ni dovolj pobrigalo, da bi se varnostne naprave izboljšale ter da bi ustroj dela spremenilo. Družba je v finančni stiski in zato je začela štediti v škodo delavstva.

Notranja komisija je že pred časom predložila oblastvom v Vidmu in Rimu obširno spomenico ter orisala delovne razmere. Pred časom je minister za industrijo sporazumno z ministrom za delo in finance poročal o tem vprašanju. Izjavil je, da bo družba ukrenila vse, da se zavaruje življenje delavcev. Poskrbeli bodo zlasti za varnost delavcev, ki delajo v niže ležečih rovih.

TOVARNA

Prinčič

KRMIN - CORMONS

TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje i t d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

Sred 100 leti

4

R.B.

Ponudil se je tudi, da napiše za »Matico« posebno knjižico slovenski »Narodopis«. Založba ga pa takrat »zaradi mnogih vzrokov in tudi zaradi stroškov« ni mogla izdati. Bržkone je bilo v kosteh še nekaj strahu izza absolutistične dobe.

Nekaj let pozneje, leta 1865, se je odbor le ojunčil in je po vseh slovenskih krajih razposlal na tisoče vabil za pristop k »Matici«, obenem pa tudi Kozlerjev zemljevid v dar. Prav zaradi tega je k družbi pristopilo veliko število novih udov.

Te zgodbe o zastavi in o prvem slovenskem zemljevidu so priča, kako živo je tlel narodni duh pred sto leti med našimi predniki. Ne policija ne ministrski odloki mogočne Avstrije ga niso mogli zadušiti.

BACHOVI STRAHOVI

Oblastvom na Dunaju so se zdeli nevarni ne le politični in narodopisni zemljevidi, ampak tudi navadne leposlovne knjižice, če je bilo količkaj napisanega v njih o slovenstvu. Prosvetni minister je l. 1853 ukazal, naj skrivaj iz vseh knjižnic odstranijo Razlagove »Zvezdice«. Pisatelj opominja namreč v njih mladino, naj se zanima tudi za

slovanski vzhod in naj se zaveda, da je prav, če si »sebi žanjemo, meljemo, da si sebi bele hrame stavilo«, ker »bliža se že Slave den«.

Minister Bach je vsepovsod videl državni nevarne strahove. Pošiljal je preoblečene vohune, ki so jih pa ljudje, kakor vedno, že na daleč spoznavali, po vseh mestih in za vsemi bolj znanimi slovenskimi osebami. Posebno Mariborčane je imel na piki. Od tam je neki agent pošiljal na Dunaj ovadbe, da so vsi meščani republikanci in proti cesarju. Leta 1851 je minister sporočil svoje mu policijskemu tovarišu baronu Kempenu, da nameravajo Slovani odstaviti cesarja Franca Jožefa in spet posaditi na prestol starega Ferdinanda, ki bi dal ljudstvu ustavne pravice. Čez dve leti je minister Bach zopet razposlal okrožnico, da se je v Londonu ustanovil tajen revolucionarni odbor in da ima zveze s tajnimi društvi po Slovenskem, ki pripravljajo splošno revolucijo proti nemškemu zatiralcem.

O vseh teh »prekucijskih« pripravah so pa policijski vohuni mogli poročati svojim višjim le brezpomembne drobce. V neki go-

stilni v Trebnjem so na priliko našli poneznaženo cesarjevo podobo, pa je krčmar romal na zaslišanje, podobno onemu v »Dobrem vojaku Švejku«. Na Poljanah v Ljubljani so prijeli trgovca Suštersiča, ki je vprašal, ali ni madžarski atentator Libenyi »hudiča«, to je cesarja: »do kraja fental«. Krošnjariji so po deželi prodajali posebne slike: na desni avstrijski častnik, ki ponuja po osem goldinarjev za prostovoljce proti Italiji; na levi pa revolucionarni Madžar, ki kaže in ponuja bankovec za deset goldinarjev, če se kdo priglasil za prostovoljca k Ogrom. Za temi podobnicami je policija povsod stikala in delala preiskave.

Taki in podobni so bili strahovi ministra Bacha, ki je menil, da se da vladati z bajoneti.

ŠTUDENTOVSKI STRAH

Ne samo cilindri, brade in zemljevidi, ampak tudi visokošolci niso pustili pred sto leti mirnega spanja ministru Bachu in cesarski absolutistični vladi. Slovenski visokošolci so radi zahajali na univerze v Prago. V »zlato mesto« jih je gnala že slovanska vzajemnost. Obenem jih je mikalo v bratski Pragi tudi boljše in bolj praktično urejeno okolje. Pouk je bil bolj stvarjen in je terjal od akademikov stalnega sodelovanja. Na Dunaju je pa v mehkoobnem uživanju in pijančevanju marsikateri slovenski študent zapravil dragocena leta. (Nadaljevanje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Ob izidu slovenske revije «Tokovi»

V Trstu smo dolgo pogrešali slovenske revije, odkar so zamrli »Razgledi«, »Sidro« ter »Stvarnost in svoboda«. Zdelo se je, da tu ni pogojev za kaj takega. Toda to bi moglo veljati le za gospodarske pogoje, ne pa glede na sodelavce, ker so vse povojne slovenske revije v našem mestu v zadostni meri dokazale, da si v tem oziru Trst lahko privoščijo lastno revijo. Izkazalo se je le, da nobena idejna ali politična skupina sama ne zmore izdajati kvalitetne revije, ker nima dovoljnega števila resnično dobrih pesnikov, pisateljev in esejistov, ki bi jo mogli hraniti ter ohraniti na dovolj visoki intelektualni in umetniški ravni. Razen tega bi bile le namenjene preozkem krogu bralcev iste idejne in politične usmerjenosti.

Revija »Tokovi« predstavlja v tem pogledu novo formulo. Okrog nje se je zbrala skupina književnikov različnih svetovnih nazorov, ki pa jih drži iskreno humanistično in napredno hotenje ter ljubezen do slovenstva. »Tokovi« imajo tako pluralistični značaj, kar pomeni, da izražajo različna mišljenja in da strujijo skozi nje razni miselni tokovi, ki pa vendar vsi izvirajo iz humanizma in iz ljubezni do slovenskega naroda ter so usmerjeni v naprednejšo bodočnost. Revija hoče biti tudi most za zблиžanje obeh tukaj živčih narodnosti, kar je v njej še posebej poudarjeno, in je v tem pogledu že napravila prvi korak s tem, da je objavila v prevodu dela dveh italijanskih avtorjev in izdala na posebnem listu v italijanski izvedbi iz svojega uvoda, v katerem je poudarila svoje idejne osnove in to svoje hotenje; s tem se je predstavila tudi italijanski javnosti in, kot slišimo, namerava priložiti prihodnjim številkam priloge v italijanski, s katerimi bo vsakokrat predstavila Italijanom enega izmed pomembnejših sodobnih slovenskih pesnikov in pisateljev, morda s kakim manjšim prevodom iz njegovih del. Zamisel je vse hvale vredna in lahko privede do prav lepih uspehov. Pesimizem v tem oziru gotovo ni upravičen, ker prej ali slej bo do takega kulturnega zблиžanja nujno moralo priti, saj ga zahteva že samo tesno zemljepisno sožitje obeh narodov.

Pripovedni del

Prvo številko so uredili Boris Pahor, Alojz Rebula in Josip Tavčar. Boris Pahor je napisal novelo »Alge med prsti«, zgodbo ljubezenske odpovedi sredi prekrasne kraške jeseni. Alojz Rebula je avtor članka »Našim bralcem«, v katerem je nakazal slovensko kulturno problematiko v Trstu, pogoje, v katerih se je spočela revija, in njeno usmerjenost. Ta njegov članek bo ostal hkrati za uvod in njegovo »Beležnico iz napsnega žepa« nedvomno eden izmed dokumentov slovenske kulturne zgodovine in razvoja slovenske misli v našem času. V romelu »Ljubljanska noč« je v liku Prešerna prikazal traški položaj kulturnega ustvarjalca v slovenski družbi; posegel je sicer v Prešernov čas, toda motiv je sodoben in še vedno aktualen. Tudi Josip Tavčar je zastopan z novelo, s katero se je prvič predstavil kot pripovednik. Novela ima naslov »Via della Salita« in je zajeta iz tržaškega življenja. Je dobro in živahno napisana, a nekoliko preveč sentimentalno socialna. Vendar smo lahko prepričani, da se je pojavil z njim nov dober pripovednik med našimi tržaškimi pisatelji, kar potrjuje tudi njegov pripovedni esej »Tržaški Zaratustra«, ki je napisan že moderne, zelo aktualno in duhovito, četudi ne vedno prav jasno. Josip Tavčar je tudi s kratkim uvodom predstavil Michela Prisca, enega najboljših mlajših sodobnih italijanskih pisateljev, s katerim je osebno znan in ki je prispeval za novo slovensko revijo v Trstu novelo »Crna haljica«, katero je prevedel Vinka Beličič. Zeleti je, da bi dobili kmalu v slovenski prevod kakšnega njegovega romana. Med pripovednimi deli je omeniti še črtico »Poletnega dne je prišel k njej«, ki jo je napisala nadarjena Eveline Umek.

Pesniški del

Enako pester in bogat kot pripovedni del »Tokov« je tudi njegov pesniški del, ki mu dajejo posebno ceno Kocbekove pesmi. Njegov ciklus »Povabilo na ples« in pesem »Mesečinska mavrica« predstavljata morda najlepše presenečenje prve številke »Tokov«, ker se pesnik že dalj časa ni več oglašil. Upati je, da je našel v tržaških »Tokovih« publikacijo, v kateri se bo lahko pogosteje oglašal, kajti njegova odsot-

nost se v sodobni slovenski literaturi zelo pozna, hkrati pa ni z ničimer opravičljiva. Pesmi, ki jih objavlja v »Tokovih«, se odlikujejo po prekrasnem pesniškem jeziku in izredni miselni globini. Nastale so verjetno še v času partizanstva, razen izven ciklusa objavljene »Mesečinske mavrice«, ki je ljubezenske vsebine. Radi bi spoznali tudi njegove novejšje pesmi. Alojz Gradnik je poslal lepo pesem »Prezimo«, polno resignacije starajočega se pesnika, izražene v skopih, pomenljivih verzih, ki dokazujejo njegovo mojstrovino. Poleg tega je prispeval prevoda dveh Leopardijevih pesmi. Zelo lepi sta tudi pesmi Vinka Beličiča »Gmajna« in »Pepele«, le škoda, da je bila ta zadnja slabo skorigirana. (V reviji je ostalo vse preveč tiskovnih napak, kar ponekod kvari estetski vtis). S pesmimi so zastopani še Zdravko Ocvirk, Zora Tavčar, Cene Vipotnik (ponatis iz zbirke »Drevo na samem«) Franc Jeza in Miroslav Morje. Miroslav Morje predstavlja poleg Eveline Umek v reviji najmlajšo tržaško literarno pokolenje.

Eseji

Eseje so objavili Alojz Rebula (»Našim bralcem« in »Beležnica iz napsnega žepa«), Pavle Merku (»Značilnosti moderne slovenske glasbe«) in Franc Jeza (»Premišljevanje o Madžarski« in »Francoska navzočnost v Alžiru«). Vsi trije pisci se odlikujejo po izredni občutljivosti za današnjo problematiko, pri čemer sta se usmerila Rebula in Merku bolj k domači slovenski kulturni problematiki, Jeza pa k nekaterim aktualnim mednarodnim vprašanjem in njihovega političnemu pomenu. Vsi trije so vnesli v današnjo slovensko esejistiko novo občutljivost in smisel za konkretnost, pri čemer pa jim je šlo bolj za vsebino kot za obliko. Ta del revije je poleg »Tržaškega Zaratustre« vsebinsko najzanimivejši. Dopolnjuje ga prevod aktualnega članka znanege, zdaj zaprtega madžarskega dramatika Juliusa Maya »Svoboda v književnosti«.

Revijo zaključujejo razgovor z režiserjem Jože tom Babičem in razni zapiski iz tržaškega in slovenskega kulturnega življenja.

Estetsko revija še ni dognana, in to kljub številnim dobrim ilustracijam, ki so jih prispevali Rudolf Saksida (ki je oskrbel zunanjo opremo), Avgust Černigoj, Lojze Spacal in Robert Hlavaty. Vsebinsko pa je nedvomno najboljša, miselno najbolj razgibana in za stvarnost najbolj odprta današnja slovenska revija. Posebno razveseljivo je, da sodelujejo v njej ugledni književniki iz osrednje Slovenije, tako da nima provincialnega, ampak splošno slovenski značaj.

A. L.

Priveditve ob 20. obletnici smrti Lojzeta Bratuža

Goriški Slovenci so pretekli teden dostojno obhajali 20-letnico mučeniške smrti Lojzeta Bratuža. Spomnili so se, kako je zločinska roka pretrgala nit življenja mladega umetnika, ki je odnesel v prerani grob še bogat, neizčrpan zaklad svojega duha. Njegovemu spominu so se poklonili mnogi Slovenci v prosvetni dvorani v ulici Ascoli. Pokojnikov ožji prijatelj prof. Bednarik je orisal njegovo idealno življenjsko poslanstvo in njegov značaj ter ga postavil za vzor nesebičnega kulturnega delavca današnjemu mlademu rodu. Po predavanju je pevski zbor zapel nekaj pesmi, ki jih je uglasbil pokojnik.

V soboto so v njegov spomin darovali mašo za dušnico, ki se je je udeležilo lepo število vernikov. Istega dne zvečer pa je v njegov spomin SKPD priredilo kulturni večer na Placuti. V nabitno polni dvorani je spregovoril dr. Teofil Simčič, ki je tudi spadal k trojki Lojzetovih prijateljev. Po predavanju je najprej zapel eno pesem zbor Dekliškega krožka, nato so deklice iz ljudske šole zapele dve otroški pesmi, ki ju je uglasbil pokojni Lojze. Občuteno in ubrano je za njimi odpel več pesmi moški oktet pod vodstvom mladega Valentinčiča iz Pevme. Na koncu so s tremi pesmimi v pokojnikovi priredbi nastopili še podgorski pevci. Navzoče je do solz ganila zlasti otožna in globoka pesem »Kraguljčki«.

Prav je, da vse Slovence v Italiji trajno prešinja misel na našega narodnega mučenika, kulturnega delavca in umetnika, da bomo znali ceniti visoko vrednost svoje omike in svojega šolstva iz katerega naša kultura raste.

SNG v Gorici

V nedeljo je občinstvo iz mesta in podeželja dvakrat napolnilo prosvetno dvorano pri Zlatem pajku. Brez pretiravanja lahko rečemo, da so vsi igralci, ki so nastopili v veseloigri ruskega dramatika Katajeva »Kvadratura kroga«, odlično podali svoje vloge. Goričani smo še posebno zadovoljni z našo rojakinjo Bogdano Bratužovo, ki nas je s svojim nastopom prav res presenetila. Katajeva veseloigra je duhovita politična satira vseh totalitarnih režimov, ki hočejo od zgoraj navzdol ustvariti novega človeka in novo družbo. Če se je car Nikolaj I. zjokal ob predstavi Gogoljevega Revizorja, bi čut sramu moral obliki tudi današnje voditelje totalitarnih režimov, ko bi bili prisostvovali predstavi. Mislimo pa, da bi moral režiser SNG v Trstu uvaževati pri izboranju dram tudi narodnoobrambni vidik. Sodimo, da »Kvadratura kroga« ni primerna igra za podeželske odre, ker ruši trdnost zakona, ki je zlasti za narodne manjšine velike važnosti.

NOVI LIST V VSAKO SLOVENSKO HIŠO

GRAFIKA JUZNOAFRISKEGA UMETNIKA ESMONDA WHITA ELEONORJA
»CULUKAFRI ZENEJO ŽIVINO«

GOSPODARSTVO

NOVI ZAKON O MASLU

»Gazzetta Ufficiale« št. 15 z dne 17. januarja 1957 objavlja zakon z dne 23. decembra, ki štiti pristnost masla. Stopil je v veljavo 1. februarja 1957 in je bil potreben, ker so z maslom delali velike sleparije. Prodajali so posebno mnogo margarine za pristno maslo. Najvažnejše določbe zakona so naslednje:

Kaj je »maslo«?

»Maslo« je proizvod, ki se dobi iz smetane samo kravjega mleka. Proizvod iz mleka drugih živali, ki niso krave, se lahko prodaja kot maslo, a mora biti naznačeno z imenom živali, od katere izvira. Torej »ovčje maslo«, »kozje maslo« itd.

Predpisana maščoba

Maslo, ki je določeno za potrošnje ali za živilsko obrt, mora vsebovati po teži vsaj 82% toščee.

Oblika masla

Za neposredno potrošnje se lahko prodaja maslo samo v kosih opekaste oblike ali v okroglih rolah. Posamezni kosi ne smejo tehtati več kot 1 kg; ovojnina mora biti zapечатena s pečatom proizvajalca; na ovoju mora biti navedeno samo v italijanskem jeziku ime proizvoda, čista teža, ime in priimek proizvajalca ali ime podjetja in kraj, kjer je bilo pripravljeno. V prodajalnah se ne sme držati maslo, ki ne bi odgovarjalo zgornjim določbam.

Kazni

Če ugotovijo, da je maslo ponarejeno, (recimo, da je primešana margarina), znaša kazen 1.000 lir za vsak kg, v vsakem primeru pa najmanj 100.000 lir. — Kdor prodaja sicer pristno maslo, ki pa ni od krave in ga hoče kot takega prodajati, ali kdor se pregreši proti ostalim predpisom v prejšnjem poglavju, zapade kazni od 30.000 do 300.000 lir.

Opozarjamo vse trgovce, ki na drobno prodajajo maslo, naj se ravnajo po tem zakonu, ki že velja in ga bodo gotovo strogo izvajali. Ker ni v zakonu nobene besede o maslu, ki ga kmetice doma izdelajo in potem prodajo, je potrebno, da se tudi gospodinje-proizvajalke masla drže novih predpisov.

GNOJENJE SADNIM DREVESOM

Če raste sadno drevo ob njivi, katero redno obdelujemo in gnojimo, dobi tudi drevo nekaj redilnih snovi. Kljub temu pa mu je potrebno še posebej gnojiti. Najbolje je, da okoli drevesa potrosimo letno po 1/4 do 1/2 kg sestavljenega gnojila PKN. Od teh črk pomeni P fosforovo kislino, K kalij, N pa dušik. Gnojilo raztrosimo bolj pod zunanji del drevesne krone in ga malo podgrebemo. Večja ali manjša količina gnojila je odvisna od velikosti drevesa.

Prav tako gnojimo tudi drevesom, ki ne rastejo ob njivah. Raztrositi pa moramo večjo količino umetnega gnojila, to je od 1/4 do 1 kg.

Letno gnojenje je za vsa sadna drevesa nujno potrebno, najbolj važno pa je obilno gnojenje pri saditvi mladih dreves. Za ta

je predvsem važno, da je jama dovolj velika; najbolje je, da je skopana v razmerju 1 x 1 x 1, kar pomeni, naj bo meter globoka, meter široka in meter dolga. V taki jami bodo imele korenine mladega drevesa dovolj prostora za svoboden razvoj. Seveda moramo pri saditvi tudi pognojiti, kar opravimo takole: Na dnu jame pripravimo kupček zemlje zgornjih plasti. Ta kupček obdamo s hlevskim gnojem, katerega potrosimo s pestjo superfosfata ali Thomasove žindre ter pokrijemo s tanko plastjo dobre zemlje (iz vrhne plasti!) ali mešanice-komposta. Vrh razprostremo korenine drevesca, katerega privežemo k opornemu kolu sredi kupčka. Korenine pokrijemo z mešancem ali dobro zemljo, nato zopet raztrosimo hlevski in umetni gnoj ter zasujemo z zemljo. Hlevski in umetni gnoj morata biti raztrošena po vsej jami. Nikdar ni dobro, da so korenine v neposrednem stiku z gnojem, škodljivo pa je, če so v dotiku s surovim umetnim gnojilom, ki korenine lahko ožge.

POKOJNINA ZA KMETOVALCE

V proračun za leto 1957/58 je vlada vnesla znesek 14 milijard lir, ki so določene za pokojnine kmetovalcem. S tem je napravljen prvi korak k socialni oskrbi najvažnejšega in najbolj zanemarjenega stanu proizvajalcev. Seveda bodo pokojnine v začetku skrom-

ne, a vsaj lahko upamo, da bo v doglednem času zadeva pravično rešena, kar bo v veliko korist kmečkim družinam.

ITALIJANSKO SADJARSTVO V ŠTEVILKAH

Po uradnih podatkih iz »Bollettino di statistica« povzemamo naslednje številke za sadjarske letine 1954 in 1955. Številke pomenijo toliko 1000 q.

	1954	1955
grozdje v celoti	80.776	92.897
grozdje za vino	74.678	86.331
olive	17.270	11.096
pomaranče	5.728	6.569
mandarini	921	1.195
limoni	3.175	3.087
jabolka	8.600	12.087
hruške	3.523	4.400
breskve	4.187	4.935
marelice	345	327
češnje	1.050	1.461
češplje in slive	876	917
mandeljni	1.801	1.127
lutine	188	226
granatna jabolka	68	75
lešniki	214	354
orehi	417	579
smokve	1.466	1.107
rožiči	943	619

Ali si že poravnal natočnino?

Sportni pregled

TUDI DRŠALCI SO PRIŠLI NA SVOJ RACUN

STASA FAJDIGA

za svetovno prvenstvo za ženske so bile v Imatri (Finska) in tudi tu so Rusinje ponovno izpričale svojo veliko premoč. Zmagala je Artamonova.

Na Dunaju pa je bila tekma za evropsko prvenstvo v umetnem drsanju. Številna množica je navdušeno prisostvovala zanimivim ter hkrati hudim borbam tekmovalcev, ki so na jeklenih drsalkah izvajali najpestrejšje figure. Evropski prvaki so postali: Francoz Giletti, Avstrijka Hanna Eigelova ter para Suchankova - Dolezal (Češka) in Markhamova - Jones (Velika Britanija).

ZMAGOSLAVNA POT MILANA

V nedeljo so v Italiji bile tekme za 20. kolo državne nogometne prvenstva. Kakor se pogosto dogaja, so se tudi v nedeljo bile ostre »borbe« med verižnimi obrambami in malo prodornimi napadi.

Posledica tega je, da nogomet postaja čedalje slabši. V tem kolu, če izvzamemo zmago Spala nad Sampdoria, ni bilo večjih presenečenj. Na lestvici se na prvem mestu trdno drži Milan, ki misli letos osvojiti prvenstvo. Liedholm, Schiaffino in mladi Bean so najboljši igralci tega moštva, ki neumorno nadaljuje svojo uspešno pot. Njegova brezupna tekme sta Fiorentina, ki je letos večkrat odpovedala in tako doživela hude poraze, ter muhavi Inter, ki je napravil več prilik za zmago po krivdi »čudaka« Frossija. Bogati klub Lazio se je polagoma, a vztrajno povzpental v prve vrste in se misli resno boriti za častna mesta. Sampdoria ni več v tako bleščeči moči kakor v začetku prvenstva, a se vseeno drži v ospredju. Precej razočaranj so svojim navijačem prizadejale znane enajstorce, kot so: Juventus, Bologna in Roma. Na drugi polovici lestvice srečamo ekipe »nižje ravni«, ki se zagrizeno borijo za vsako točko. Triestina niha med porazi in zmagami ter na svojem igrišču večkrat razočara domačine. Na koncu osemnajstletne verige je Torino, ki je letos zelo slab, čeprav ima izvrstne igralce. Iz zagate ga bo skušal izvleči znani jugoslovanski trener Marjanovič.

SPORT PO SVETU

Hokej na ledu — Hokej ima vedno več privrženecv tudi v Jugoslaviji. Tekmam za turnir prestolnic so prisostvovali številni Beograjčani. Raven jugoslovanskega hokeja je precej visoka, saj je predstavništvo Beograda gladko porazilo vse nasprotnike in se tako uvrstilo na prvo mesto pred Budimpešto, Brusljem, Bukarešto in Sofijo.

Smučanje — Pretekli teden je bil za smučarje zelo pester, saj so bila na sporedu tri zanimiva mednarodna tekmovanja: v Italiji, v Švici in v Avstriji. V Italiji, in sicer v Madonni di Campiglio, je bilo znano smuško tekmovanje v alpskih disciplinah, imenovano »3 — TRE«. Zasedba je bila zelo močna, ker so nastopili vsi najboljši strokovnjaki razen Sailerja, Riederja in Moltererja, ki so odpotovali v ZDA. Kot so vsi pričakovali, so prvo mesto osvojili Avstrijci. Zmaga se je odločila šele v zadnjem dnevu, ko je uspel Marku prehiteti Francoza Bozona. V Mont Soleilu so tekmovali za Kurikkalov pokal vsi najboljši srednjeevropski tekači. Najbolje so se izkazali Francozi, ki so pokal tudi odnesli. V Avstriji, in sicer v Zel am See so prišli na svoj račun skakalci. Tekmovali so za Kongsbergov pokal. Med tekmovalci je bil prvi Avstrijec Leodolter, med mladinci pa se je uveljavil Jugoslovan Jemec.

4
Za
naše
naimlajše
Nadivjem
zapadu

KRIŽPOTA ljubezni

Ina se je ustavila pri čajni mizi. Zagledala se je v dragoceni kristalni čaši z rdečimi rožami, ki sta stali med pripravljeno posodo.

Skozi odprta, široka okna je plavalo v sobo zlato popoldansko sonce.

Ina je stala sredi žarečega bleska, a jo je zeblo. Žalosten nasmeh je legel na njena ustna. Takšno je bilo njeno življenje: polno sijaja, polno sonca — krog nje pa mrzlota.

Ina je šla v sosedno sobo in se je začela ogledovati v visokem zrcalu. Vitka postava, nežno izrezan obraz, usta in oči, željne življenja. Kakšne so bile te oči? Sinje, ko je sijalo sonce v njih, temne in mrtve, ko so se topile v žalosti.

Zopet jo danes nekaj razjeda, bolelost spet kljuje. Rudi Brit pa ne ve nič o tem. Dvignila je roko in si pogladila lepe lase.

»Sem kaj kriva?« se je spraševala. »Sem muhava in ga ne ra-

zumem? Imam jaz prav ali on?«

Pet pojočih udarcev je zabrnelo v tišino. Nekdo je potrkal.

»Naprej!«

Vstopila je sobarica Rasana: »Ali naj prinesem, gospa?«

Ina se je mukoma nasmehnila: »Še ne, Rosana, moj mož še dela.«

Dekle je že bilo štiri leta v hiši. Skupaj z gospodinjjo sta prišli, zato si je že smela dovoliti kako opazko.

»Gospod ni danes še ničesar zaužil. Pred eno uro sem iz ateljeja odnesla vse kosilo, kakor sem ga bila prinesla.«

Ina je prikimala. Kakor se je večkrat zgodilo, tako tudi danes: sama je kosila, čeprav je Rudija trikrat ukazala poklicati. Nato je velela sobarici, naj mu nese kosilo v atelje. Sporočil je, da bo do štirih še delal, potem pa pride prav gotovo k južini. Zdaj pa je že peta!

Ina je šla iz sobe naročit, naj imajo čaj na gorkem, sama pa da gre po moža.

Rosana je gledala za njo. Oba je imela rada. Dobro se je počutila pri njiju, zato je tudi z njima čustvovala. V svojem preprostem srcu je čutila, kakšna nevarnost grozi temu zakonu, sklenjenemu iz velike ljubezni pred štirimi leti.

Danes je prav obletnica. Gospodar je na to kar pozabil. Niti

TEDENSKI KOLEDARČEK

24. februarja, nedelja: Matija
 25. februarja, ponedeljek: Valburga
 26. februarja, torek: Andrej
 27. februarja, sredo: Gabrijel
 28. februarja, četrtek: Roman
 1. marca, petek: Albin
 2. marca, sobota: Simplicij

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 20. februarja si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	634—636 lir
avstrijski šiling	23,75—24,50 lir
100 dinarjev	85—90 lir
100 francoskih frankov	153—158 lir
funt šterling	1640—1700 lir
nemško marko	148—150 lir
pesos	15—18 lir
švicarski frank	147,50—148,50 lir
zlato	722—725 lir
napoleon	4925—5125 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 24. februarja, ob: 9.00 Kmetijska oddaja: 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše: Diomira Fabjan: »Rdeče rože«; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Slovenski zbori; 18.00 Beethoven: Koncert za violino in orkester v D-duru; 20.30 Donizetti: »Lucia di Lammermoor«, opera v 3 dej.

Ponedeljek, 25. februarja, ob: 13.30 Franck Pour cel in njegov godalni orkester; 18.32 Z začarane police; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Znanost in tehnika; 22.00 Slovenske balade; 21.15 Velika dela slav nih mojstrov.

Torek, 26. februarja, ob: 13.30 Glasba po željah; 19.15 Zdravniški vedež; 20.30 Slovenski oktet; 21.00 Karel Mauser: »Kaplan Klemen«, drama v 5 dej., igrajo člani Radijskega odra.

Sreda, 27. februarja, ob: 13.30 Lepe operne arije; 13.15 Gershwin: Druga rapsodija; 18.30 Pisani balončki; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Obletnica te dne; 22.00 Lik in izpovedi italijanskih sodobnih književnikov; 22.15 Skladbe Johanna Straussa.

Četrtek, 28. februarja, ob: 12.00 Alpinizem in smučarstvo; 19.15 Sola in dom; 21.00 Dramatizirana zgodba: Viktor A. Krylov: »Medved snubač«; nato Prijubljene melodije; 22.00 Nove knjige in izdaje.

Petek, 1. marca, ob: 12.00 Življenja in usode; 13.30 Glasba po željah; 18.30 Z začarane police; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 22.15 Operne uverture in arije.

Sobota, 2. marca, ob: 12.00 Tuje navade in okusi; 13.30 Lepe operne arije; 16.00 Utrinki iz znanosti in tehnike; 18.30 Glasba za naše malčke; 19.15 Sesta nek s poslušalkami; 21.00 Teden v Italiji; 21.15 Donizetti: Izvleček iz opere »Ljubavni napoj«; 22.10 Večer v Parizu — Orkester Franck Chacksfield.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 346: V časopisih berem, da so zdravniki svetovali kneginji Grace iz Monaca, naj v dobi dojenja pije mnogo piva. Kje je vzrok tega zdravniškega nasveta?

Odgovor: Doječe matere potrebujejo več tekočine kot navadni ljudje. Na Bavarskem, v znani pokrajini piva, svetujejo zdravniki na splošno vsem doječim pivu. Vse kaže, da tako ravna tudi drugi zdravniki. Voda je prazna, vino ima preveč alkohola, mleka in čajev nekatere matere ne prenesejo, pivo pa vsebuje poleg malo alkohola še precej redilnih snovi, predvsem apna in fosfatov, ki so se stavni del materinega mleka.

Vprašanje št. 347: Zelo važen odstotek delavske plače je tako imenovana draginjska doklada (contingenza), ki se dviga ali niža na podlagi tako imenovanega indeksa cen. Kaj je indeks cen? Kako ga določijo?

Odgovor: Indeks cen ima neko izhodišče, to je neko določeno leto. Indeks cen nam pove, kako so se cene spremenile v razmerju z dotičnim letom. Za določanje draginjske doklade velja v Italiji kot izhodišče leto 1938, to je zadnje predvojno normalno leto. Najprej ugotovijo, kakšne so bile v dotičnem letu cene različnih predmetov, seveda predvsem takih, ki so za življenje nujno potrebni, n. pr. cene kruha, mesa, olja, masti, zelenjavi, sadja, sladkorja ali kave, pa tudi obleke itd. Če je leta 1938 n. pr. sladkor stal 6 lir kg in stane zdaj 240 lir, je danes 40-krat dražji. Zato rečemo, da je današnji indeks za sladkor 40. Če je leta 1938 stal kg mesa 7 lir in stane danes 700 lir ali 100 krat toliko, je današnji indeks za meso 100. Tako lahko ugotovimo indeks za vse predmete in dajatve, ki imajo večinoma zelo različne indekse: to pomeni, da se niso vse življenjske potrebščine podražile v enaki meri. Za določitev draginjske doklade (contingenze) se ugotovi indeks vseh potrebščin, ki jih ima srednja družina 5 članov v določeni dobi (teden, mesec itd.). Ta indeks se spreminja, kot se spreminjajo cene. Če se indeks zviša, je potrebno zvišati tudi draginjsko doklado. Za vso Italijo velja indeks, ki ga izračuna posebna komisija, v kateri so zastopani vlada, delodajalci in sindikati. Indekse cen določa tudi vsaka pokrajinska trgovinska zbornica; indeksi nam povedo, koliko so se življenjske potrebščine zvišale v določeni pokrajini. V časopisih lahko čitamo, da je indeks n. pr. sladkorja 40 ali pa tudi 4.000. V bistvu je to vseeno, samo zavedati se moramo, da je v prvem primeru cena leta 1938 postavljena kot 1, v drugem pa kot 100.

VESEL DOGODEK

Gospodu Miranu Kuretu, občinskemu odborniku v Dolini, se je rodil zdrav in lep sinček Stojan. Srečnemu očetu in mladi materi iskreno čestitamo.

KULTURNE VESTI

Ob koncu preteklega tedna so bile v Bologni večje slovesnosti, s katerimi so počastili petdesetletnico smrti pesnika Giosua Carduccija. Manjše spominke slovesnosti so priredili tudi v nekaterih drugih italijanskih mestih.

Nenadno je umrla komaj tridesetletna svetovno znana švedska filmska igralka Marta Toren. Poznamo jo zlasti iz italijanskega filma »Magdalena«, v katerem je igrala glavno vlogo. »Pred smrtjo...« ne obvarje koža gladka.

V soboto, 23. febr., bo ob 21. uri v dvorani na stadionu »Prvi maj«

II. PLES GLASBENE MATICE

Igra »Avsenikov gorenjski kvintet«. Vmes bo zabavni spored Ježka (Milčinski) in drugih. Vstopnice so na razpolago v Tržaški knjigarni, ul. Sv. Frančiška 20 - tel. 37-338, in dve uri pred začetkom plesa pri blagajni dvorane.

— 0 —

V nedeljo, 24. febr., bo ob 18. uri v Avditoriju

ZABAVNI PUSTNI POPOLDAN

Sodelujejo: »Avsenikov kvintet«, pevski duet Sonja Hočvar in Marija Ahačič z narodnimi pesnimi ter Frane Milčinski-Ježek in Pavle Kovič. — Vabila so na razpolago v Tržaški knjigarni v ul. Sv. Frančiška 20.

Vstopnice se dobe tudi v nedeljo v ul. Roma 15 od 15.30 do 17.30.

IZ GORICE**OBVESTILO BEGUNCEM**

V sredo, 27. februarja, ob 8.30 se bo delil živež beguncem od abecedne črke A do vključno L. Ostali bodo prejeli živež v četrtek, 28. februarja, ob 2.30. Vsi naj se oglasio naravnost v skladišču.

* * *

Darovi za Alojzjevišče: N.N. iz Pevme L. 750.—

Izdaja Konzorcij Novega lista
 Odgovorni urednik Drago Legiša
 Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
 Telefon 29-477

ni vedel, da so še posebej zanj okrasili mizo; morda je tudi pozabil, kaj se ima goditi nocojšnji večer. Prav dobro je vedela, s kakšno težavo je gospa Ina dosegla, da bodo prav danes igrali v mestnem gledališču njeno prvo delo. Ina Brit je spravila na oder že dve veseloigri; to je njeno tretje delo. Rudi ni poznal vsebine, ni vedel, da je Ina v igri orisala njuno ljubezen, njuno življenje. To naj bi bil njen dar za četrto obletnico poroke.

Ina se je odpravila prav na skrajni konec gostega parka, kjer si je njen mož — umetnik — ukazal zgraditi v popolni samoti atelje.

Cim bolj se je Ina bližala, tem bolj ji je bilo na ušesa udarjanje kladiva. Udarci so njene živce kar bičali, da se je komaj premagala. Stala je že pred vrati in se je še obotavljala. Duh po mrzlem marmorju in prahu ji je polnil nos. Pogledala je visoko gor proti odru. Na zadnji deski je stal Rudi. Kladivo mu je zdrknilo iz rok, da so na vse strani odleteli kosci marmorja.

»Rudi!«

Nekajkrat je morala poklicati, preden jo je slišal. Ko se je končno le obrnil, je imela vtis, kakor da je ne pozna.

»Rudi!«

Tedaj šele je odložil orodje in se je trudno pogladil po čelu: »Ti si, Ina?«

Šla je po deskah na oder; čez zadnjo jo je moral potegniti k sebi. Stala je tik ob njem.

»Ali ne moreš še končati, Rudi?«

Brala mu je v očeh, da je skoraj ne poslušal. Njegove misli so plavale mimo nje.

Potresla ga je za ramena: »Rudi, poslušaj me vendar, lko govorim s teboj.«

Zdaj šele jo je pazljivo pogledal. Ostro je gledal vsako potezo njenega obraza. Nagnil je njeno glavico in jo opazoval.

»Kako, da nisem prej na to mislil?« je mrmral sam s seboj. »Iščem in iščem, pa imam nenadoma vse pred seboj. Moja Marija bo imela tvoje poteze; Ina, že jutri boš morala sedeti za prvo skico; potem bomo videli.«

Kar utihnila je pod njegovimi pogledi. Šele čez trenutek je prosila: »Zdaj pojdeš pa z menoj, Rudi. Pozno je že.«

Povesil je roke.

»Da, takoj bom prišel, Ina. Še nekaj časa, pa bom glavo dovršil. Prišel bom za teboj.« Ko ga je z žalostnim smehljanjem pogledala, jo je poljubil na temne lase: »Zares bom prišel.«

Ina je zapustila delavnico. Pregarjali so jo zopet udarci kladiva.

»Nekega dne mi bo srce razbil.« je premišljevala, ko se je počasi vračala v vilo.

Zopet je sedela sama — in čakala.

Ob šestih je pozvonila sobarici.

»Pokličite mi avto, Rosana. Gospodu pripravite večerjo v jedilnici, tudi večerno obleko mu položite na posteljo. Potem pa lahko greste z gospo Emo. Vstopnice bom pustila pri blagajni. Pa lepo se napravite — meni na čast.« Poskusila se je nasmehnuti, a ni šlo. »Ali naj Vam pomagam?«

»Hvala, ni treba; se bom že sama oblekla.«

(nadaljevanje sledi)